

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA,
pateikta 2014 m. spalio 23 d.¹

Byla C-510/13

**E.ON Földgáz Trade Zrt
prieš
Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal**

(Kúria (Vengrija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Gamtinių dujų vidaus rinka — Direktyva 2003/55 — Direktyva 2009/73 — Taikymo sritis *ratione temporis* — Juridinio asmens, gamtinių dujų paskirstymo įmonės, teisė pareikšti ieškinį dėl nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimo — Nacionalinis teisės pareikšti ieškinį reikalavimas, grindžiamas vien „teisiniu interesu“ — Pagrindinė teisė į veiksmingą teisminę gynybą — Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis“

1. Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą *Kúria* (Vengrijos Aukščiausiasis Teismas) pateikia Teisingumo Teismui įvairių klausimų dėl direktyvų 2003/55/EB² ir 2009/73/EB³, kurios abi susijusios su bendromis gamtinių dujų vidaus rinkos taisyklėmis, išaiškinimo.

2. Konkrečiau tariant, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmiausia užduoda klausimą dėl abiejų direktyvų taikymo laiko atžvilgiu tuo atveju, jeigu ginčijamas nacionalinis sprendimas buvo priimtas ir apskūstas tuo metu, kai dar galiojo Direktyva 2003/55, tačiau ją panaikinanti Direktyva 2009/73 buvo perkeliama į nacionalinę teisę.

3. Be to, ir tai yra dar svarbiau, *Kúria* abejoja teisės pareikšti ieškinį Vengrijos administraciniam teismui reikalavimo, pagal kurį ieškovas turi turėti „teisinį interesą“ ir jam nepakanka būti patyrusiam tik turtinę žalą, atitiktimi Sąjungos teisei. Šioje byloje nagrinėjamu atveju Vengrijos gamtinių dujų rinkos operatorė įmonė *E.ON* apskundė Vengrijos nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimą, kuriuo nustatyti prašymų dėl ilgalaikių dujotiekio pajėgumų užsakymo nagrinėjimo kriterijai. Vengrijos pirmosios instancijos teismas manė, kad šis sprendimas neturi įtakos ieškovo „teisiniui interesui“ ir paveikia tik jo ekonominį interesą. Šio prašymo priimti prejudicinį sprendimą esmę sudaro prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo abejonės dėl šio požiūrio atitikties ES teisei.

1 — Originalo kalba: ispanų.

2 — 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 98/30/EB (OL L 176, p. 57; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 12 sk., 2 t., p. 230).

3 — 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/73/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti Direktyvą 2003/55/EB (OL L 211, p. 94).

I – Teisinis pagrindas

A – Europos Sąjungos teisės aktai

4. Direktyva 2003/55, dar vadinama „Antrąja direktyva“, valstybės narės įpareigojamos įkurti vieną ar daugiau institucijų, atliekančių dujų sektoriaus reguliavimo institucijos funkciją. Direktyvos 2003/55 25 straipsnyje, be kitų dalykų, išvardytos asmenų, kuriems šių institucijų sprendimai turi įtaką, teisės. Šiam prašymui priimti prejudicinį sprendimą yra svarbios 5, 6 ir 11 dalys:

„25 straipsnis

Reguliavimo institucijos

1. Valstybės narės paskiria vieną ar kelias kompetentingas institucijas atlikti reguliavimo institucijų funkcijas. Šios valdžios institucijos turi būti visiškai nepriklausomos nuo dujų pramonės interesų. Taikant šio straipsnio nuostatas, jos turi būti atsakingos bent už nediskriminuojančio elgesio, veiksmingos konkurencijos ir veiksmingo rinkos funkcionavimo užtikrinimą <...>

<...>

5. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo, SGD ar paskirstymo sistemos operatoriumi, susijusių su 1, 2 ir 4 dalyse bei 19 straipsnyje minėtais klausimais, gali paduoti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama ginčų nagrinėjimo institucijos teisėmis, priima sprendimą per du mėnesius nuo skundo gavimo dienos. Kai reguliavimo institucijoms reikia gauti daugiau informacijos, šį laikotarpį galima pratęsti dviem mėnesiais. Šį laikotarpį galima pratęsti, jei su tuo sutinka skundą padavusi šalis. Šis sprendimas yra privalomas, nebent jei yra panaikinamas apeliacine tvarka.

6. Bet kuri šalis, kurios interesai paliesti ir kuri turi teisę apskusti pagal 2, 3 ar 4 dalis priimtą sprendimą dėl metodikų arba, kai su reguliavimo institucija privaloma konsultuotis, dėl siūlomų metodikų, gali ne vėliau kaip per du mėnesius arba trumpesnę laikotarpį, kurį nustato valstybės narės, nuo sprendimo arba pasiūlymo dėl sprendimo paskelbimo pateikti skundą dėl jo peržiūrėjimo. Toks skundas nesustabdo sprendimo vykdymo.

<...>

11. 5 ir 6 dalyse minėti skundai nepažeidžia teisės Bendrijos ar nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka paduoti apeliaciją.“

5. Direktyva 2003/55 buvo panaikinta Direktyva 2009/73 dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, dar vadinama „Trečiąja direktyva“. Šioje byloje reikėtų pabrėžti šias direktyvos 41 straipsnio nuostatas:

„11. Bet kuri šalis, turinti nusiskundimų perdavimo, laikymo, SGD ar skirstymo sistemos operatoriaus veiksmams, susijusiems su to operatoriaus įpareigojimais pagal šią direktyvą, gali pateikti skundą reguliavimo institucijai, kuri, veikdama kaip ginčų sprendimo institucija, priima sprendimą per dviejų mėnesių laikotarpį nuo skundo gavimo dienos. Jei reguliavimo institucijoms reikia papildomos informacijos, tas laikotarpis gali būti pratęstas dviem mėnesiais. Tą pratęstą laikotarpį galima dar pratęsti, jei su tuo sutinka skundą pateikusi šalis. Reguliavimo institucijos sprendimas yra privalomas, nebent ir kol jis panaikinamas apeliacine tvarka.

12. Šalis, kurios atžvilgiu priimtas sprendimas ir kuri turi teisę pateikti skundą, susijusį su sprendimu dėl pagal šį straipsnį priimtų metodikų, arba kai reguliavimo institucija privalo konsultuotis – dėl pasiūlytų tarifų ar metodikų, ne vėliau kaip per du mėnesius arba per valstybių narių nustatytą trumpesnę laikotarpį nuo sprendimo ar pasiūlymo dėl sprendimo paskelbimo dienos, pateikia skundą dėl sprendimo peržiūrėjimo. Toks skundas nesustabdo sprendimo įgyvendinimo.

13. Valstybės narės sukuria tinkamus ir efektyvius reguliavimo, kontrolės ir skaidrumo mechanizmus, kad būtų išvengta piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, ypač kai tai kenkia vartotojų interesams, ir agresyvaus elgesio. Nustatant tuos mechanizmus atsižvelgiama į Sutarties, ypač į jos 82 straipsnio, nuostatas.

14. Valstybės narės užtikrina, kad būtų imtasi tinkamų priemonių, įskaitant patraukimą atsakomybėn administracine ar baudžiamąja tvarka pagal jų nacionalinę teisę, prieš atsakingus fizinius ar juridinius asmenis, nesilaikančius šia direktyva nustatytų konfidencialumo taisyklių.

15. 11 ir 12 dalyse nurodyti skundai nedaro įtakos teisei paduoti apeliaciją pagal Bendrijos arba nacionalinę teisę.

16. Reguliavimo institucijų priimti sprendimai turi būti visiškai motyvuoti ir pagrįsti, kad būtų galima atlikti teisminę peržiūrą. Sprendimai turi būti prieinami visuomenei, užtikrinant komerciniu požiūriu neskelbtinos informacijos konfidencialumą.

17. Valstybės narės užtikrina, kad nacionaliniu lygmeniu veiktų tinkami mechanizmai, kuriuos taikant šalis, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą, turėtų teisę paduoti apeliaciją nuo suinteresuotųjų šalių ir nuo bet kokios Vyriausybės nepriklausomai institucijai.“

6. Reglamente 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų⁴, panaikintame ir pakeistame Reglamentu 715/2009⁵, nustatomi principai, kuriais reglamentuojami pajėgumų paskirstymo mechanizmai, taip pat perkrovos valdymo procedūros, taikomos sistemos operatoriams. Reglamento 5 straipsnyje „Pajėgumų paskirstymo mechanizmų principai ir perkrovos valdymo tvarka“ konkrečiai nustatyta:

„1. Rinkos dalyviams leidžiama naudotis didžiausiais pajėgumais visuose susijusiuose 6 straipsnio 3 dalyje nurodytuose taškuose, atsižvelgiant į sistemos vientisumą ir veiksmingą tinklo eksploatavimą.

2. SGD sistemos ir laikymo sistemos operatoriai įgyvendina ir paskelbia nediskriminacinius ir skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus, kurie:

- a) duoda reikiamų ekonominių ženklų veiksmingam ir maksimaliam techninių pajėgumų naudojimui ir palengvina investicijas į naują infrastruktūrą;
- b) neprieštarauja rinkos mechanizmams, įskaitant dabartines sandorių rinkas ir prekybos mazgus, būdami lankstūs ir galintys prisitaikyti prie besivystančių rinkos aplinkybių;
- c) yra suderinami su valstybių narių teisės naudotis tinklu suteikimo sistemomis.

4 — 2005 m. rugsėjo 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 289, p. 1).

5 — 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1775/2005 (OL L 211, p. 36).

3. Perdavimo sistemų operatoriams sudarant naujas transportavimo sutartis arba pakartotinai derantis dėl esamų transportavimo sutarčių, šiose sutartyse atsižvelgiama į šiuos principus:

- a) sutartinės perkrovos atveju, perdavimo sistemos operatorius bent prieš dieną pasiūlo pirminėje rinkoje nepanaudotus pertraukiamuosius pajėgumus;
- b) tinklo naudotojai, norintys perparduoti arba pernuomoti nepanaudotus sutartyje numatytus pajėgumus antrinėje rinkoje, turi teisę tai daryti. Valstybės narės gali reikalauti, kad tinklo naudotojai pateiktų pranešimą ar informuotų perdavimo sistemų operatorius.

4. Jei esamose transportavimo sutartyse numatyti pajėgumai lieka nepanaudoti ir įvyksta sutartinė perkrova, perdavimo sistemų operatoriai taiko šio straipsnio 3 dalį, nebent tai pažeistų esamų transportavimo sutarčių reikalavimus. Jei tai pažeistų esamas transportavimo sutartis, perdavimo sistemų operatoriai, pasikonsultavę su kompetentingomis institucijomis, pagal šio straipsnio 3 dalį pateikia prašymą tinklo naudotojui dėl nepanaudotų pajėgumų naudojimo antrinėje rinkoje.

5. Tuo atveju, jei įvyksta fizinė perkrova, perdavimo sistemos operatorius arba, prireikus, reguliavimo institucijos taiko nediskriminuojančius, skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus.“

B – Nacionalinės teisės aktai

7. 1952 m. įstatymo Nr. III dėl civilinio proceso kodekso (*a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény*) 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad, išskyrus įstatyme numatytus priešingus atvejus, ieškinius civilinių bylų teismui gali paduoti tik byla suinteresuoti asmenys.

8. Minėto įstatymo 327 straipsnio 1 dalies a ir b punktuose įtvirtinta specialioji norma, susijusi su administraciniais ginčais, pagal kurią į administracinius teismus gali kreiptis bet kuri administracinės procedūros šalis ir bet kuris asmuo, konkrečiai paveiktas ginčijamos priemonės.

II – Faktinės aplinkybės ir procesas nacionaliniame teisme

9. Įmonė *FGSZ Földgázszállító Zrt.* yra Vengrijos dujų sistemos operatorė. Pagal galiojančius nacionalinės teisės aktus *FGSZ* (toliau – operatorė) pagal prašymą priima sprendimus dėl ilgalaikio dujų rinkos operatorių pajėgumų užsakymo. Patikrinusi turimus laisvus pajėgumus, operatorė priima sprendimą dėl prašomų užsakyti ilgalaikių pajėgumų dydžio ir pasirašo su rinkos operatoriumi atitinkamą sutartį dėl ilgalaikių pajėgumų.

10. *E.ON Földgáz Trade Zrt.* (toliau – *E.ON*) yra Vengrijos dujų rinkos operatorė. Neginčijama, kad *E.ON* pateikė operatorėi prašymą užsakyti ilgalaikius pajėgumus ilgiau nei vieniems dujų rinkos metams dėl *HAG* dujotiekio (šis dujotiekis jungia Vengriją ir Austriją). Kadangi buvo prašoma daugiau dujų pajėgumų, nei jų buvo prieinama tais dujų rinkos metais, operatorė paprašė Vengrijos reguliavimo institucijos šiuo atžvilgiu priimti sprendimą.

11. 2010 m. vasario 22 d. Sprendimu Nr. 98/2010 Vengrijos reguliavimo institucija pakeitė tą dieną galiojusį sprendimą, nustatydama operatorėi kriterijus, taikytinus prašymams dėl dujotiekio *HAG* laisvų pajėgumų 2010/2011 dujų rinkos metais. Pagal naująjį sprendimą operatorėi leidžiama patenkinti prašymų suteikti pajėgumus ilgiau nei vieniems metams dalį, susijusią su 2010/2011 dujų rinkos metais, neviršijant 80 % laisvų dujotiekio pajėgumų. Likusi laisvų dujotiekio pajėgumų dalis, t. y. 20 %, turi būti skirta metiniams užsakymams, susijusiems su 2010/2011 dujų rinkos metais, tenkinti. Institucijos nuomone, perteklinis pajėgumų užsakymas ilgiau nei vieniems metams gali apriboti konkurenciją ir apsunkinti kitų operatorių patekimą į rinką.

12. *E.ON* dalį institucijos Sprendimo Nr. 98/2010 apskundė *Fővárosi Bíróság*, šis 2010 m. kovo 27 d. sprendime išnagrinėjo ieškinį pirmąja instancija, grįsdamas savo sprendimą ieškovės teisės pareikšti ieškinį nebuvimu. Minėto teismo nuomone, *E.ON* nepateikė paslaugų sutarties ar sudaryto susitarimo dėl galimybės gauti išteklius užtikrinimo, be to, ji nebuvo pasirašiusi jokios sutarties su sistemos operatore. Pagal Vengrijos proceso teisės aktus ir *Kúria* praktiką ekonominės žalos buvimas nesuteikia pagrindo atsirasti teisei pareikšti ieškinį.

13. *E.ON* apskundė pirmosios instancijos teismo sprendimą *Kúria*, o šis teismas 2013 m. liepos 2 d. sprendimu nutarė pateikti Teisingumo Teismui prašymą priimti prejudicinį sprendimą.

III – Prejudiciniai klausimai ir procesas Teisingumo Teisme

14. 2013 m. rugsėjo 25 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje užregistruotas sprendimas dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį; pateikti tokie klausimai:

„1. Ar galiojant Direktyvai 2003/55/EB priimto administracinio sprendimo atveju turi būti taikomos šios direktyvos 25 straipsnio nuostatos, kuriose numatyta, kas turi teisę kreiptis į teismą, ar vis dėlto vykstančiame teismo procese reikia remtis Direktyvos 2009/73/EB, kuri įsigaliojo jau vykstant procesui, 41 straipsnyje esančiomis nuostatomis, kartu atsižvelgiant į jos 54 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, pagal kurią šios nuostatos taikytinos nuo 2011 m. kovo 3 d.?

2. Jeigu taikytina 2009 m. direktyva, kiek tai susiję su skundu dėl sprendimo, kuriuo patvirtinamas Sistemos kodeksas ar nustatomas jo turinys, ar galima „šalimi, kurios atžvilgiu reguliavimo institucija priima sprendimą“, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 41 straipsnio 17 dalį, laikyti veiklos licenciją turintį tiekėją, kuris turi ekonominį interesą, kaip yra šioje byloje, ar vis dėlto tokia šalimi laikytinas tik sistemos operatorius, turintis teisę inicijuoti kodekso patvirtinimo procedūrą?

3. Jeigu taikytina 2003 m. direktyva, ar prie 25 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatytų atvejų priskirtinas Sistemos kodekso patvirtinimas arba pakeitimas, kaip antai nagrinėjamas šioje byloje, tiek, kiek jis susijęs su prašymų dėl pajėgumų užsakymo nagrinėjimu?

4. Jeigu tai atvejis, patenkantis į 2003 m. direktyvos 25 straipsnio 6 dalies taikymo sritį, kiek tai susiję su skundu dėl sprendimo, kuriuo patvirtinamas Sistemos kodeksas ar nustatomas jo turinys, ar galima „šalimi, kurios interesai paliesti“, laikyti veiklos licenciją turintį tiekėją, kuris turi ekonominį interesą, kaip yra šioje byloje, ar vis dėlto tokia šalimi laikytinas tik sistemos operatorius, turintis teisę inicijuoti kodekso patvirtinimo procedūrą?

5. Kaip turėtų būti aiškinama 2003 m. direktyvos 25 straipsnio 11 dalis, kurioje numatyta, kad 5 ar 6 dalyse minėti skundai nepažeidžia teisės Bendrijos ar nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka paduoti apeliaciją, jeigu iš atsakymų į ankstesnius klausimus būtų matyti, jog, norint apskusti, pagal nacionalinę teisę taikomi griežtesni reikalavimai nei kylantys iš šios direktyvos arba Bendrijos teisės?“

15. Rašytines pastabas pateikė Lenkijos Respublikos vyriausybė ir Europos Komisija.

IV – Analizė

16. *Kúria* suformuluotus penkis klausimus galiausiai sudaro du klausimai. Pirmasis susijęs su direktyvų 2003/55 ir 2009/73 taikymu *ratione temporis* procesinėje srityje. Atsakius į šį klausimą, likusius keturis klausimus bus galima sujungti į vieną, daugiausia susijusį su atitiktimi Sąjungos teisei nacionalinės teisės normos, kuria teisė paduoti skundą pripažįstama tik tiems dujų sektoriaus operatoriams, kure turi „teisinį interesą“. Abu klausimus išnagrinėsiu atskirai.

A – Dėl direktyvų 2003/55 ir 2009/73 taikytinumo *ratione temporis*

17. *Kúria* klausia Teisingumo Teismo, kuri iš dviejų direktyvų, susijusių su gamtinių dujų rinka, taikytina tokiu atveju, kaip nagrinėjamas šioje byloje. Šis klausimas yra svarbus, nes Direktyvoje 2009/73 yra procedūrinio pobūdžio nuostatos, kurių nėra Direktyvoje 2003/55, ir ši priežastis gali lemti skirtingą šios bylos sprendimą.

18. Dėl šio aspekto nuomonę pareiškė tik Komisija; ji pritarė Direktyvos 2003/55, o ne Direktyvos 2009/73 taikymui. Komisijos teigimu, atskaitos momentu reikia laikyti reguliavimo institucijos sprendimo priėmimo dieną, t. y. 2010 m. vasario 22 d. Kadangi Direktyvos 2009/73 perkėlimo į nacionalinę teisę terminas suėjo 2011 m. kovo 3 d., t. y. pagal Direktyvos 2009/73 53 straipsnį tai buvo Direktyvos 2003/55 panaikinimo momentas, Komisija mano, kad vienintelis šiai bylai reikšmės turintis teisės aktas yra Direktyva 2003/55.

19. Negaliu sutikti su Komisijos argumentu dėl atskaitos momento, kuris, jos teigimu, yra skundžiamo akto priėmimo diena. Nesutinku su šia nuomone, nes šioje byloje kyla pareiškėjo procesinės teisės pareikšti ieškinį problema, o kaip yra žinoma, nacionalinėse sistemose ir Teisingumo Teisme pripažįstama, kad tokio pobūdžio bylose reikšmingas yra ieškinio pareiškimo, o ne skundžiamo akto priėmimo momentas⁶. Todėl manau, kad atskaitos data šioje byloje yra 2010 m. kovo 27 d., t. y. kaip nurodo Komisija, ieškinio pateikimo *Fóvárosi Bíróság* diena, o ne 2010 m. vasario 22 d.

20. Bet kuriuo atveju 2010 m. kovo 27 d. Direktyva 2003/55 visiškai galiojo, o kaip yra aišku iš bylos medžiagos, Direktyva 2009/73 Vengrijoje dar buvo perkeliama į nacionalinę teisę. Todėl Komisija yra teisi teigdama, kad šioje byloje taikytinas teisės aktas yra Direktyva 2003/55.

21. Atsižvelgiant į tai, galima kelti klausimą, ar Direktyva 2009/73 turėtų kokią nors poveikį šiai bylai, nes ją reikia vertinti kaip jau įsigaliojusį teisės aktą, nors vis dar perkeliama į nacionalinę teisę.

22. Kaip yra žinoma, Teisingumo Teismas ne kartą yra pripažinęs, kad per direktyvai perkelti nustatytą terminą valstybės narės, kurioms skirta ši direktyva, privalo susilaikyti nuo nuostatų, kurios gali rimtai trukdyti pasiekti šioje direktyvoje nurodytą rezultatą, priėmimo⁷. Kadangi tokia susilaikymo pareiga yra nustatyta visoms nacionalinėms institucijoms, pagal teismo praktiką reikia suprasti, kad ji taikoma priimant bet kokią – bendrąją ar specialiąją – priemonę, kuri gali sukelti šį neigiamą poveikį⁸.

23. Vis dėlto minėta teismo praktika susijusi su pozityviosiomis valstybių narių priemonėmis, kuriomis smarkiai kenkiama direktyvos rezultatui, o ne nacionalinės teisės aktais, galiojusiai prieš įsigaliojant direktyvai. Kitaip tariant, minėta teismo praktika siekiama ne ko nors kito, o neleisti imtis priemonių po direktyvos įsigaliojimo ir iki pasibaigiant jos perkėlimo terminui, kurių galutinis tikslas *de iure* ar *de facto* yra sukelti grėsmę numatytiems tikslams.

24. Šioje byloje kalbama apie individualų teismo sprendimą, kuriame taikoma konsoliduota teismų praktika, pagal kurią, norint turėti teisę pareikšti ieškinį administraciniame teisme, būtina nustatyti teisinį, o ne vien ekonominį interesą. Taigi, šioje byloje nekalbama nei apie naujai priimtus nacionalinės teisės aktus, nei apie naują nacionalinę teismų praktiką.

6 — Be kitų sprendimų, žr. Sprendimą *Campogrande / Komisija* (60/72, EU:C:1973:50, 4 punktas) ir Sprendimą *Bensider ir kt. / Komisija* (50/84, EU:C:1984:365, 8 punktas).

7 — Žr. 1997 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Inter-Environnement Wallonie* (C-129/96, EU:C:1997:628, 45 punktas); 2011 m. gegužės 26 d. Sprendimą *Stichting Natuur en Milieu ir kt.* (C-165/09–C-167/09, EU:C:2011:348, 78 punktas) ir 2012 m. rugsėjo 11 d. Sprendimą *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ir kt.* (C-43/10, EU:C:2012:560, 57 punktas).

8 — Ten pat.

25. Be to, ši byla susijusi su atveju, kai dvi direktyvos pakeičia viena kitą, t. y. per Direktyvos 2009/73 perkėlimo į nacionalinę teisę terminą jau galiojo taikytini Sąjungos teisės aktai, kurie buvo visiškai perkelti į Vengrijos teisinę sistemą.

26. Tokiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad Teisingumo Teismas anksčiau jau yra nagrinėjęs tokio pobūdžio atvejus. Byloje *Hochtief AG*⁹, kurioje buvo kalbama apie viešųjų pirkimų sutarties sudarymo procedūrą, per kurią pasibaigė naujosios direktyvos perkėlimo terminas, Teisingumo Teismas, iš esmės remdamasis teisinio saugumo principu, pripažino, kad minėta direktyva netaikytina perkančiosios organizacijos sprendimui, priimtam per viešojo darbų pirkimo procedūrą prieš pasibaigiant šios direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminui. Teisingumo Teismas tuo atveju rėmėsi Sprendimu *Komisija / Prancūzija*¹⁰, kuriame jau buvo pripažintas direktyvos netaikytinumas procedūrai, pradėtai prieš pasibaigiant jos perkėlimo į nacionalinę teisę terminui¹¹.

27. Atsižvelgdamas į visa tai, kas nurodyta, esu linkęs manyti, kad yra taikytina tik Direktyva 2003/55, nes šioje byloje nagrinėjamas klausimas susijęs su ieškinio pareiškimo administraciniam teismui momentu, kai ieškovas turėtų įrodyti turįs „teisinį interesą“ pagal Vengrijos teisę. Lieka tik patvirtinti, ar Direktyva 2009/73 galėtų turėti kokį nors aiškinamąjį poveikį Vengrijos teisės aktams tuo metu, kol ji dar buvo perkeliama į nacionalinę teisę ir kol dar galiojo Direktyva 2003/55.

28. Šiuo atžvilgiu manau, jog Teisingumo Teismas yra kategoriškai pripažinęs, kad pareiga aiškinti atsižvelgiant į direktyvą atsiranda tik nuo tada, kai ji perkeliama į nacionalinę teisę (taigi ir apie tai pranešama), o jeigu ji neperkelta, – nuo to momento, kai baigiasi direktyvos perkėlimo į nacionalinę teisę terminas. Byloje *Adeneler ir kt.*¹² Teisingumo Teismo didžioji kolegija nagrinėjo šį klausimą ir padarė išvadą, kad „pavėluotai perkėlus direktyvą bendra nacionalinių teismų pareiga nacionalinę teisę aiškinti taip, kad ji atitiktų direktyvą, atsiranda tik pasibaigus direktyvos perkėlimo terminui“¹³.

29. Manau, kad ši pozicija juo labiau taikoma vienos direktyvos pakeitimo kita atveju, kai šioje srityje jau yra Sąjungos teisės aktai, dėl kurių nacionalinis teismas turi pateikti dar galiojančią direktyvą atitinkančią aiškinimą. Jeigu iš nacionalinio teismo būtų reikalaujama pateikti aiškinimą, atitinkantį abi direktyvas, kurių turinys daugeliu atžvilgiu skiriasi, susidarytų teisinis nesaugumas, neatitinkantis pačios Sąjungos teisės, o to negalima leisti.

30. Todėl siūlau Teisingumo Teismui į pirmąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą atsakyti taip, kad tokiomis aplinkybėmis kaip šioje byloje, atsižvelgdamas į ieškinio pareiškimo teisme momentą, nacionalinis teismas turi taikyti tik Direktyvą 2003/55.

B – *Dėl nacionalinės teisės akto, kuriuo teisė pareikšti ieškinį pripažįstama tik turintiesiems „teisinį interesą“*

1. Pastabas pateikusių šalių pozicijos

31. Lenkijos Respublika ir Komisija, vienintelės įstojusios į bylą šalys, kurios šioje byloje pateikė pastabas, šį klausimą nagrinėja skirtingais aspektais.

9 — Sprendimas *Hochtief ir Linde-Kca-Dresden* (C-138/08, EU:C:2009:627).

10 — C-337/98 (EU:C:2000:543).

11 — Minėto sprendimo *Komisija / Prancūzija* 38–40 punktai.

12 — C-212/04, EU:C:2006:443.

13 — Minėto sprendimo 115 punktas (kursyvu išskirta mano).

32. Lenkijos Respublikos vyriausybės nuomone, Direktyvos 2003/55 25 straipsnio 6 dalyje esanti frazė „šalis, kurios interesai paliesti“ nurodo ne operatorius, o sistemos operatorius. Todėl, šios vyriausybės supratimu, minėtas straipsnis netaikytinas šiai bylai, ir nė viena direktyvos nuostata neleistų atsakyti į *Kúria* iškeltą klausimą.

33. Komisijos nuomone, Direktyvos 2003/55 25 straipsnio 5 ir 6 dalyse numatyta teisė pateikti tik administracinį skundą, bet ne ieškinį teismui. Ši aiškinimą patvirtina minėtos nuostatos sugretinimas su Direktyvos 2009/73 turiniu, kuriame aiškiai numatyta galimybė pateikti ieškinius nacionaliniams teismams. Be to, nors Komisija mano, kad ginčijamas sprendimas iš esmės patektų į Direktyvos 2003/55 25 straipsnio 1 dalies taikymo sritį, jis nebuvo priimtas Vengrijos reguliavimo institucijos, veikiančios kaip „ginčų nagrinėjimo institucija“. Todėl jam netaikytina Direktyvos 2003/55 25 straipsnio 5 dalis. Tą pačią išvadą galima daryti ir dėl 6 dalies, kurioje nurodomi sprendimai dėl to paties straipsnio 2, 3 ir 4 dalyse nurodytų metodikų. Kalbant apie sprendimą, skundžiamą dėl kitų priemonių nei nurodytos 2, 3 ir 4 punktuose, tai neišplauktų ir iš 25 straipsnio 6 dalies nuostatų taikymo. Galiausiai Komisija mano, kad atitinkamos Direktyvos 2003/55 nuostatos netaikomos šiai bylai.

34. Man atrodo svarbu pažymėti, kad Komisija, nors ir subsidiariai, yra pareiškusi poziciją dėl bylos išnagrinėjimo atsižvelgiant į Direktyvą 2009/73. Ši aspektą svarbu pabrėžti, nes tomis aplinkybėmis Komisija padarė išvadą, kad nacionalinis teismas turi laikytis veiksmingumo ir lygiavertiškumo principų, tačiau taikant ne minėtą direktyvą, o Reglamentą Nr. 715/2009 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų. Tame reglamente dujų sektoriaus operatoriams suteikiamos įvairios teisės, įskaitant jų teisę į tai, kad pajėgumų paskirstymo mechanizmai ir perkrovos valdymo procedūros būtų skaidrios ir nediskriminacinės. Nors Komisija pateikia šį pasiūlymą kalbėdama apie situaciją, kai konkrečiu atveju būtų taikoma Direktyva 2009/73, yra svarbu tai pabrėžti, nes jis bus lemiamas toliau atliekamai analizei.

2. Analizė

35. Kaip jau nurodžiau šios išvados 19–30 punktuose, vienintelė šioje byloje taikytina direktyva iš principo yra vadinamoji Antroji direktyva, Direktyva 2003/55. Ši direktyva buvo panaikinta Direktyva 2009/73, kurioje, kitaip nei Direktyvoje 2003/55, yra papildomos taisyklės dėl suinteresuotosioms šalims prienamų teisių gynimo teisme priemonių. Todėl šioje byloje taikytinai direktyvai, t. y. Direktyvai 2003/55, būdingas lakoniškumas, kiek tai susiję su galimybe kreiptis į teismą.

36. Iš tiesų vienintelė Direktyvos 2003/55 nuostata, kurioje kalbama apie teisės pareikšti apeliaciją įgyvendinimą, yra jos 25 straipsnio 11 dalis. Joje daroma nuoroda į to paties straipsnio 5 ir 6 dalis ir priduriama, kad jose numatytais atvejais šalies, kurios interesai paliesti, skundai „nepažeidžia teisės Bendrijos ar nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka paduoti apeliaciją“.

37. Tačiau, kaip teigia Komisija, pagrindinėje byloje ginčijamas sprendimas nepatenka tarp 5 ir 6 dalyse numatytų sprendimų. Iš tiesų šiose nuostatose atitinkamai kalbama apie sprendimus, priimtus institucijos, atsakingos už ginčų nagrinėjimą, ir apie sprendimus, susijusius su metodikomis. Šioje byloje neatrodo, kad būtų kalbama apie kurią nors iš šių dviejų sprendimų kategorijų, todėl prielaidos dėl 11 dalyje nurodytų apeliacijų šioje byloje netaikomos.

38. Vis dėlto Europos dujų rinkos reglamentavimo sistema yra gerokai platesnė, nes apima ne vien derinimo taisykles. Nacionalinėms reguliavimo institucijoms, taip pat sistemos ir rinkos operatoriams yra taikomos įvairių reglamentų nuostatos, tarp kurių šioje byloje – Reglamentas Nr. 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų, 2009 m. panaikintas minėtu Reglamentu Nr. 715/2009.

39. Iš tiesų Reglamentas 1775/2005 buvo taikytinas bylai *ratione materiae* ir *ratione temporis*, nes jis būtent susijęs su sąlygomis, kurioms esant operatoriai gauna galimybę naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklu, ir galiojo iki 2011 m. kovo 3 d., kai buvo pradėtas taikyti Reglamentas 715/2009¹⁴.

40. Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnyje įtvirtinti pajėgumų paskirstymo mechanizmų principai ir perdavimo sistemų operatoriams taikytinos perkrovos valdymo procedūros. Toje nuostatoje pripažįstama visų operatorių teisė naudotis „didžiausiais pajėgumais“, taip pat į tai, kad šie pajėgumų paskirstymo mechanizmai būtų „skaidrūs ir nediskriminaciniai“. Šie principai skirti ir sistemos operatoriams, ir reguliavimo institucijoms, kurios pagal 10 straipsnį „užtikrina“ Reglamento Nr. 1775/2005 laikymąsi.

41. Minėto 5 straipsnio 5 dalyje numatyta, kad fizinės perkrovos atveju perdavimo sistemos operatorius ir reguliavimo institucijos „taiko nediskriminuojančius, skaidrius pajėgumų paskirstymo mechanizmus“. Kaip akivaizdžiai matyti, nors normos adresatai yra sistemos operatoriai ir reguliavimo institucijos, naudos gavėjai yra ne kas kita kaip rinkos operatoriai, kuriems suteikiama teisė į tai, kad sprendimai dėl perkrovos valdymo būtų priimami remiantis skaidrumo ir nediskriminavimo kriterijais.

42. Šiuo atžvilgiu suprantu, kad Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnio 5 dalyje šioje byloje nagrinėjamu atveju ieškovui pagrindinėje byloje suteikiama teisė į tai, kad sprendimai dėl perkrovos valdymo būtų priimami atsižvelgiant į skaidrumo ir nediskriminavimo kriterijus. Todėl jeigu teisė yra tiesiogiai suteikta Sąjungos teisėje (šiuo atveju ji suteikta *E.ON*), Vengrija turi užtikrinti šią teisę numatydamą gynybos priemones nacionaliniuose teismuose, aišku, paisydama savo procesinės autonomijos, tačiau gerbdama veiksmingą teisminę apsaugą, kaip reikalaujama Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje. Ši išvada grindžiama gausia ir konsoliduota Teisingumo Teismo praktika.

43. Kaip yra žinoma, 47 straipsnyje plėtojama ankstesnė teismo praktika dėl veiksmingumo ir lygiavertiškumo principų, taip pat bendrojo veiksmingos teisminės gynybos principo, sukelia padarinių dėl visų nacionalinių proceso taisyklių, kuriomis siekiama užtikrinti galimybę Sąjungos teisės suteiktas teises ginti teisme¹⁵. Savaime suprantama, tai apima nacionalines procesinės teisės pareikšti ieškinį taisykles, jeigu jos veikia kaip atitinkami galimybės kreiptis į teismą valstybėse narėse filtrai.

44. Iš tiesų galimybės kreiptis į teismą sąlygos valstybėse narėse ypač svarbios Sąjungos teisei. Tai įrodo ESS 19 straipsnio 1 dalis, kurioje valstybių narių reikalaujama *nustatyti* „teisių gynimo priemones, būtinas užtikrinti veiksmingą teisminę apsaugą Sąjungos teisei priklausančiose srityse“.

45. Todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo kvestionuojamų nacionalinių teisės pareikšti ieškinį kriterijų atitiktį Sąjungos teisei reikia analizuoti minėtu ir veiksmingos teisminės gynybos požiūriais¹⁶.

46. Kaip yra žinoma, jeigu kyla abejonių dėl nacionalinės proceso normos atitikties minėtiems principams, pagal pagrindinę teisę į veiksmingą teisminę gynybą įvairiuose nacionaliniuose procesuose būtina atlikti analizę, kuria atsižvelgiama į minėtos normos vietą procese, jos raidą ir ypatybes. Šiuo požiūriu teismo praktikoje reikalaujama atsižvelgti į pagrindinius nacionalinės teisės sistemos principus, kaip antai teisės į gynybą apsaugą, teisinio saugumo principą ir tinkamą proceso eigą¹⁷.

14 — Reglamento Nr. 715/2009 32 straipsnis.

15 — Žr. Chartijos 51 straipsnį, pagal kurį ji taikoma tik tais atvejais, kai valstybės „taiko Sąjungos teisę“. Šiuo atžvilgiu yra reikšminga nesena Teisingumo Teismo praktika, visų pirma susijusi su pagrindine teise į veiksmingą teisminę gynybą. Žr., be kitų, Sprendimą *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811), Sprendimą *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524) ir Sprendimą *Sánchez Morcillo* (C-169/14, EU:C:2014:2099).

16 — Šiai plačiai veiksmingos teisminės apsaugos sampratai, taip pat apimančiai žinomus veiksmingumo ir lygiavertiškumo principus, pritaria kiti generaliniai advokatai. Tai nurodė generalinis advokatas Y. Bot savo išvadoje byloje *Agronkonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:172, 36 punktą), taip pat generalinis advokatas N. Jääskinen savo išvadoje byloje *Liivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:155, 47 punktą).

17 — Sprendimo *Tele2 Telecommunication* (C-426/05, 55 punktą ir jame nurodyta teismų praktika); taip pat žr. generalinio advokato M. Szpunar išvadą byloje *T-Mobile Austria* (C-282/13, EU:C:2014:2179).

47. Teisingumo Teismas yra priėmęs įvairių šiai prejudicinio sprendimo bylai reikšmingų sprendimų dėl pagrindinės teisės į veiksmingą teisminę gynybą taikymo nacionaliniams teisės pareikšti ieškinį reikalavimams.

48. 2005 m. Sprendime *Streekgewest*¹⁸ Teisingumo Teismas pripažino, jog su Sąjungos teise nesuderinamas nacionalinis sprendimas pripažinti nepriimtiniu savivaldybių konsorciumo pareikštą ieškinį dėl kitos institucijos sprendimo neįgyvendinti neteisėta pripažintos pagalbos draudimo. Teisingumo Teismas nutarė, kad „asmuo gali būti suinteresuotas nacionaliniuose teismuose remtis Sutarties 93 straipsnio 3 dalies paskutiniame sakinyje (dabar – SESV 108 straipsnio 3 dalis) įtvirtinto draudimo įgyvendinti tiesioginiu veikimu“¹⁹. Nacionaliniame sprendime, kuriuo ieškinys pripažintas nepriimtiniu, buvo reikalaujama, kad pagalbos priemonės sukeltas konkurencijos iškreipimas paveiktų ieškovo. Tačiau Teisingumo Teismas nesutiko su tokia pozicija ir padarė išvadą, jog „vienintelė aplinkybė, į kurią reikia atsižvelgti, yra ta, kad asmeniui taikomas mokestis, esantis sudėtine pagalbos priemonės, įgyvendinamos pažeidžiant šioje nuostatoje įtvirtintą draudimą, dalimi“ (93 straipsnio 3 dalies paskutinis sakiny, dabar – SESV 108 straipsnio 3 dalis)²⁰.

49. 2010 m., t. y. po Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos įsigaliojimo nagrinėtoje byloje *Club Hotel Loutraki ir kt.*²¹, Teisingumo Teismas vėl sukritikavo valstybę narę už tai, kad ši pernelyg apribojo teisės pareikšti ieškinį kriterijus viešųjų pirkimų byloje. Skundą pateikusiam konkurso dalyviui buvo neleista laiku Graikijos teisme išieškoti žalą, patirtą dėl Sąjungos teisės pažeidimo dėl administracinio akto, galėjusio paveikti sutarties sudarymo procedūros baigtį. Tomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas pripažino, kad „taip šis dalyvis netenka galimybės pasinaudoti teisių, kurias jam šioje srityje suteikia Sąjungos teisė, veiksminga teismine gynyba“²².

50. Iš viso to, kas nurodyta, aišku, jog vien lūkesčio buvimo gali pakakti, kad administracinis ieškinys nacionaliniuose teismuose būtų pripažintas nepriimtiniu. Šis rezultatas neprieštarautų pagrindinei teisei į veiksmingą teisminę gynybą. Tačiau jeigu interesas yra pakankamai akivaizdus ir turi poveikį turtinei padėčiai, atsižvelgiant į pagal Sąjungos teisę suteiktą teisę ir į patirtą ekonominę žalą, reikalaujama, kad valstybės narės užtikrintų galimybę kreiptis į teismą.

51. Kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamą atvejį, iš bylos medžiagos aišku, kad pagal Vengrijos teismų praktiką teisei pareikšti ieškinį administraciniame teisme atsirasti reikalaujama „teisinio intereso“. Šis interesas nereiškia vien ekonominės žalos, nes jis užtikrina galimybę kreiptis į teismą, o ekonominė žala – ne. Iš šios pozicijos galima daryti išvadą, kad E.ON neturėjo konkrečių teisinių santykių nei su sistemos operatoriumi, nei su reguliavimo institucija bent konkrečiu perkrovos valdymo aspektu, kurių pakaktų tam, kad ieškovės interesas būtų laikomas „teisiniu“.

52. Šį požiūrį palaiko įvairios valstybės narės, kurių administracinių teismų sistemai būdingas tam tikras teisei pareikšti ieškinį taikomų reikalavimų griežtumas²³. Taip yra Lenkijos Respublikos atveju ir tuo pagrindžiamas jos įstojimas į šią bylą.

18 — C-174/02, ECLI:EU:C:2005:10.

19 — Ten pat, 19 punktas.

20 — Ten pat.

21 — C-145/08, EU:C:2010:247.

22 — Ten pat, 78 punktas.

23 — Labai aiški analizė šiuo klausimu pateikta M. Eliantonio, C. Backes, C. H. van Rhee, T. Spronken ir A. Berlee „Standing up for your right(s) in Europe. A comparative study on Legal Standing (Locus Standi) before the EU and Member States' Courts“, Intersentia, 2013.

53. Nekyla jokių abejonių, kad šios administracinės justicijos sistemos buvo patvirtintos valstybėms narėms įgyvendinant savo procesinę autonomiją, o Sąjungos teisėje šios sistemos veikimui apskritai niekaip nesipriešinama²⁴. Valstybėms narėms yra teisėta užtikrinti institucijų veiklos teisminę kontrolę asmenų ar grupių, kuriems tam tikri viešieji sprendimai turi įtakos, atžvilgiu, o kitos valstybės narės pasirenka atviresnes sistemas. Tam tikrais atvejais, kaip gali nutikti aplinkos teisės srityje, Sąjungos teisėje iš kai kurių valstybių narių gali būti reikalaujama tam tikrų pakeitimų, tačiau apskritai Sąjungos teisinė tvarka netrukdo veikti įvairioms nacionalinėms administracinės teisenos sistemoms.

54. Šioje byloje nagrinėjamu atveju suprantu, kad E.ON negalėjo pasinaudoti teise pagal Direktyvą 2003/55, nes, nors ji ir buvo taikoma tuo metu, šioje srityje nėra nuostatų, kuriose būtų atsakoma į konkretų *Kúria* iškeltą klausimą.

55. Tačiau, kaip jau minėjau, E.ON turi teisę pagal Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnio 5 dalį. Šia nuostata visiems operatoriams užtikrinama teisė į tai, kad sprendimai dėl fizinės perkrovos būtų priimami laikantis skaidrumo ir nediskriminavimo principų. E.ON ginčija būtent tokio pobūdžio sprendimą, nes jis susijęs su kriterijais, susijusiais su dujų rinkos metais prieinamais laisvais pajėgumais. Todėl, mano supratimu, E.ON turi ne tik teisę, kurią jai suteikia Reglamentas Nr. 1775/2005, bet ir akivaizdžius turtinius interesus. Dėl visų šių aplinkybių esu linkęs daryti išvadą, kad, remiantis teise į veiksmingą teisminę gynybą, sprendimas nesuteikti E.ON teisės pareikšti ieškinį dėl „teisinio intereso“ nebuvimo sunkiai suderinamas su minėta teise.

56. Tačiau Teisingumo Teismas nėra įgaliotas priimti sprendimo dėl bendrojo nacionalinėje teisėje numatytos teisės pareikšti ieškinį kriterijaus pagrįstumo ar atimti iš nacionalinio teismo jam priklausantį nacionalinės teisės sergėtojo ir aiškintojo vaidmenį. *Kúria* turi pateikti tokį nacionalinės teisės aktų išaiškinimą, kuris leistų juos suderinti su Sąjungos teise. Teisingumo Teismas tik padeda prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui aiškinti Sąjungos teisės normas.

57. Todėl galiausiai laikausi nuomonės, kad Reglamento Nr. 1775/2005 5 straipsnio 5 dalį, siejamą su Chartijos 47 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad jais draudžiamas toks teisės pareikšti ieškinį kriterijus, kaip taikomas šioje byloje, grindžiamas „teisinio intereso“ buvimu, dėl kurio gamtinių dujų operatorius, siekiantis užginčyti nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimą, negali kreiptis į administracinį teismą.

V – Išvada

58. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui taip atsakyti į *Kúria* pateiktus klausimus:

1. Tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios šioje byloje, atsižvelgiant į ieškinio pareiškimo pirmosios instancijos teisme momentą, nacionalinis teismas turi taikyti tiksliai 2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančią Direktyvą 98/30/EB.
2. 2005 m. rugsėjo 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1775/2005 dėl teisės naudotis gamtinių dujų perdavimo tinklais sąlygų 5 straipsnio 5 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad jais draudžiamas toks

24 — Žr., pvz., Teisingumo Teismo praktiką dėl Vokietijos ir jos teisės normų, susijusių su teise pareikšti ieškinį administraciniame teisme, atitikties Orhuso konvencijoje apibrėžtoms tarptautinėms ir Sąjungos teisės normoms, konkrečiai – jos nuostatomis dėl galimybės kreiptis į teismą: sprendimai *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* (C-115/09, EU:C:2011:289, 43 punktas) ir *Gemeinde Altrip ir kt.* (C-72/12, EU:C:2013:712, 45 punktas).

teisės pareikšti ieškinį kriterijus, koks taikomas šioje byloje, grindžiamas „teisinio intereso“ buvimu, dėl kurio gamtinių dujų operatorius, siekiantis užginčyti nacionalinės reguliavimo institucijos sprendimą, negali kreiptis į administracinę teisimą.